

glijdt het glibberige dier langs het glas, een slijmspoor achterlatend, juist als een slak. De halvemaanvormige kop, aan den rand waarvan zich de oogen moeten bevinden, is in onophoudelijk golvende beweging. Een in verhouding tot den *Bipalium* niet te groote aardworm wordt thans in het glas gebracht. Dikwijls kon ik waarnemen, dat de worm, wanneer die bij zijn onbesuisd voortkruipen het slijmerige lichaam van den *Méaar* maar even raakte, onmiddellijk terugsprong, vaak met duidelijke teekenen van pijn. Bij toetsing van het slijm van den *Méaar* met blauw lakmoespapier reageert dit duidelijk zuur. Volgens den, in het begin van dit relaas genoemden waarnemer, is de worm, wanneer hij den *Méaar* eenmaal heeft aangeraakt, niet meer in staat te ontkomen. Volgens mijn waarneming is dit het geval, wanneer de worm het lichaam van den *Méaar* op verschillende plaatsen raakte, wat door het plotseling gaan spartelen van den worm gebeuren kan, doch vaak zag ik ook, dat de worm zich ongehinderd terug kon trekken.

Voor al wanneer de aanraking geschiedt dicht bij het kopeinde of dicht bij de mondopening, reageert de *Méaar* sterk. Het lichaam wordt om de prooi heengeslagen en het voorste eind van den *Méaar* kruipt in de lengte over den worm en bedekt hem grootendeels, waarbij het roofzuchtige dier zich niet aan het spartelen van den worm stoort. Bekijken we in dit stadium den *Méaar* aan de onderzijde dan nemen we het volgende waar. Ongeveer in het midden aan de onderzijde van het lange lichaam van den *Méaar* waar zich de mondopening bevindt, zien we een witte plooï ontstaan. Deze kruipt, als was het een amoebe, over en om het lichaam van den prooi heen en bedekt deze voor een groot deel. Deze plooï is de pharynx, de voordarm; de mond bevindt zich dus niet in den kop, doch ongeveer in het midden van het lichaam. De pharynx is sterk geplooid en kan ver uit het lichaam worden uitgestulpt om de prooi. Deze schijnt daarin buiten het lichaam te worden verteerd. Is de *Méaar* zoover, dat de pharynx de prooi grootendeels omhult, dan vormt hij dikwijls om de prooi een soort van knoedel; het lichaam wordt er, als een slordig opgeschoten touw overheen geplooid. Het verteeringsproces gaat zeer snel. Binnen een half uur was de toestand vaak reeds weer normaal.

Behalve *Bipalium*, beschrijft Dr. LOMAN in het hierboven vermelde geschrift ook nog de geslachten *Geoplana* en *Rhynchodemus*. Is de door mij te Buitenzorg waargenomen soort en ook die van Pengalengan zwart met een lichte ruglijn, er zijn zeer fraaie bontgekleurde soorten bij. Het is best mogelijk, dat velen deze interessante diertjes voor bloedzuigers aanzien. Ze zijn echter voor ons geheel onschadelijk.

Landplanarien zijn niet alleen tot de tropen beperkt. Ook in Europa komen ze voor (Duitschland). Eene soort wordt in warme kassen gevonden.

Verder komen ze voor in China, Japan, Bengalen, Ceylon, de Philippijnen en op tenminste de drie grootste eilanden van onzen Archipel.

S. L.

TJAMPOERADOEK.

(Vervolg).

Het is een veel voorkomend verschijnsel, dat planten van de tussenkomst van dieren gebruik maken voor de verspreiding van hun zaden. Die laatste zijn dan met bijzondere haken of haren gewapend, waarmee ze aan de vacht of 't vederkleed van dieren blijven hechten en aldus vervoerd worden.

Ook uit 't dierenrijk zijn enkele gevallen bekend, dat de ene soort de andere slechts als omnibus gebruikt, om op gemakkelijke en snelle wijze vervoerd te worden.

Leerde Dr. VAN OYE ons de vissen van het geslacht *Echineis* als luie reizigers kennen (*Trop. Natuur* 1915 pag. 177), ook bij andere dieren is deze manier van reizen wel in trek.

Vele soorten van mijten, die bij hun gedaanteverwisseling verscheiden larvenstadiën doorlopen, zoeken als z. g. deutonymph een nieuwe gastheer of een andere woonplaats op. Daarbij vindt zo'n larve het wel zo gemakkelijk voor die reis zich van een rijdier te bedienen, dat haar kosteloos en snel naar het gewenste doel voert.

Zo maakt de deutonymph van de mijt *Tyroglyphus putrescentiae* SCHRANK, die in Europa in de nesten van de gewone mol leeft, van de goede diensten van de molvloo *Hystrichopsylla talpae* CURT. gebruik, om van logies te veranderen.

Een tweede insektenorde, die ook van zulke kosteloze ritjes houdt, zijn de *Mallophaga* of vederluizen. Ze leven op zoogdieren en vogels en onderscheiden zich van de echte luizen of *Pediculinae*, waarmee ze in uiterlik veel overeenkomst hebben, o. a. doordat ze meestal niet van het bloed hunner gastheren, maar van jonge haren en vederen leven. Bijna elke vogelsoort heeft haar eigen *Mallophaga*-soort. Deze vederluizen gaan in 't nest van de oude op de jonge vogels over, doch voor de rest schijnen ze niet in staat te zijn het vederkleed van hun gastheer gemakkelijk te verlaten. Bij dode vogels ziet men dan ook, dat de *Mallophaga* zich meestal naar de kop van het lijk begeven en daar hun einde kalm (?) afwachten. De soort zou dus in haar verspreiding beperkt worden, als ze er niet iets anders op had gevonden.

Vele vogels worden bezocht door parasitische vliegen van een eigenaardige, platte gedaante, de luisvliegen of *Hippoboscidae*. Ook paarden, runderen, herten en andere zoogdieren hebben er last van.

Wat doet nu de vederluis als zij trek heeft zich op een andere gastheer met der woon te gaan vestigen? Ze haakt zich met haar scherpe klauwtjes aan de eerste de beste luisvlieg vast, die tussen de veren van haar aktuele gastheer rondkruipt en wacht de komende gebeurtenissen af. De *Hippoboscidae*, die blijkbaar veel van verandering van menu houdt, gaat dikwijls van de ene vogel op de andere over, en aldus gelukt het de meegevoerde vederluis soms haar doel te bereiken. Ik zeg soms, omdat de luisvlieg in de keus van haar slachtoffers lang niet zo exclusief is als de *Mallophaga* en èèn zelfde soort op verschillende soorten vogels kan gedijen. Het zal dus vaak voorkomen, dat de *Mallophaga* aan een verkeerd adres terecht komt; of ze dan op haar omnibus blijft zitten in de flauwe hoop, dat die haar ten slotte toch aan het doel harer wensen zal brengen, wie zal dat zeggen ¹⁾.

Bandoeng, Januari 1916.

EDW. JACOBSON.

¹⁾ In het *Tijdsch. v. Entomologie*, deel LIV 1911 worden enige waarnemingen vermeld omtrent *Mallophaga* door *Hippoboscidae* vervoerd.

VINCA (LOCHNERA) ROSEA.

Indische Maagdepalm = *Kembang sari tjina* (Bat. m.).

De *Vinca* is een laag heestertje, dat algemeen als sierplant wordt aangekweekt en dat ook hier en daar, o. a. aan de kuststrook ten Oosten van Tandjoeng Priok in groote menigte verwilderd wordt aangetroffen. 't Is weer een vreemdeling behorende tot de